

Sorunu yaratanlar çözümün parçası olamazlar

TÜİK Aralık ayı enflasyon rakamlarını açıkladı. TÜFE aylık yüzde 13.58 yıllık yüzde 36.08 oranında artış gösterdi. ENAG akademisyenler grubuna göre enflasyon ise aylık yüzde 19.3, yıllık yüzde 82 ölçüldü. Reel kur efektif endeksi 50'nin altına indi. ÜFE ise aylık bazda yüzde 19.08, yıllık bazda yüzde 79.86 ile Şubat 2002'den bu yana en yüksek seviyeyi gördü. Endeks kapsamındaki 414 maddenin 364'ünde fiyat artışı yaşandı. Yıllık çekirdek enflasyondaki artış ise yüzde 31.88 oldu. Negatif reel faiz yüzde (-)22'ye geldi. Enflasyonda yayılın endeksi rekorlar kırıyor. Mevsimsellikten arındırılmış yayılım endeksi bile yüzde 9.6 olarak kaydedildi. TÜİK verilerine göre 19 yıllık birikimli enflasyon yüzde 644. 100 TL'nin satın alma gücü 13 TL'ye düşmüş durumda. Ücretliler, küçük esnaf, emekliler gibi orta ve alt gelir gruplarının hissettikleri enflasyon daima çok yüksek oranda. Bu nedenle enflasyon haksız, kanunsuz vergi niteliğinde. Dünyada bu enflasyon oranıyla 8.durumdayız. Bizim üstümüzde kronik sorunlu Arjantin dışında Afrika ve Ortadoğu ülkeleri var. 1990'lı yıllardan sonra tekrar bu sıralamalarda yer almak çok can acıtıcı.

2022de enflasyon 50-55'ler ile zirve yapacak. Yılsonunda yapılan zamlar ve vergi artırımları ile Ocak ayında enflasyon zaten yüzde 40'a geldi. Problemi büyütmek için çok zaman gerekmiyor. Ancak düzeltmek çok zaman alacak. Eylül'den bu yana zamansız yapılan 5 puanlık faiz indirimi enflasyonu 16 puan yukarı çekti. Ayrıyeten bu faiz indirimlerine rağmen piyasa faizleri düşmedi, aksine (uzun vadeli faizler) yüzde 25'leri aştı. Kredi faizleri yüzde 30'ları buldu. Yıllardır yazıyoruz. Fiyat istikrarını, finansal istikrarı incelemeyen teorisi kendinden menkul model tasavvurlarıyla, bütüncüllükten uzak ekonomi politikalarının sürdürülebilir büyümeyi ve istikrarı sağlayabilmesi mümkün değil. 2016 yılından bu yana benzer hataları yapıyor, hataların faturalarını rezervleri eriterek, enflasyonda üç haneli politikalara doğru yol alarak, alt gelir gruplarını hayat pahalılığı ve yoksulluk altında bırakarak, risk primlerimizi yükseltiyor, borçlarımızı arttırıyor kişi başı millî gelirimizi sürekli düşürerek fakirleşmeye devam ediyor ve maalesef bunlardan hiç ders almıyoruz. TL'ni dolara endeksleyerek "kur korumalı hesap" uygulamaları ile sorunlara çözüm ararken yeni sorunlar yaratacağımızın farkında değiliz. Finansal mühendislik icatlarıyla yapısal sorunları çözemeyiz. Olsa olsa sadece

sorunları geçici olarak ötelere ve daha da büyümesine neden oluyor. Kurumsal ve kurallı yönetimdeki erozyon hızla devam ediyor. Merkez Bankasının temel görevi fiyat istikrarını oluşturmak. Bunun için elindeki yegâne silah politika faizi. Merkez Bankasını faiz aracı elinden alınan ve para politikası uygulaması olmayan işlevsiz bir kurum haline getirdik.

2022 zorlu geçecek. En önemli küresel risk, gerek küresel gerek yerel ortamda enflasyon problemi olacak. Ancak bizim enflasyon problemimiz farklı, kronik ve emsallerinden çok yüksek bir enflasyon. Aylık fiyat artışlarının dağılımı çok yükseldi. ÜFE-TÜFE farkı yüzde 43. ÜFE'deki yükseliş eğilimi hızlı, ithal enflasyon tarihi zirvelerde. Enflasyon fazı değişti. Önce yüzde 10'lu bir fazdaydık, sonra yüzde 20'li, Aralık ayında ise yüzde 30-40'lı bir faza geçtik. Buradan geri dönüşün cari fazla teorileriyle mümkün olmayacağını göreceğiz. Büyüme oranında oynaklık çok yüksek. Öngörülebilirlik tarihi düşük seviyede. Yanlış zamanda yapılan faiz indirimlerine devam edersek enflasyon beklentilerini arttıracak, fiyatlama davranışlarını bozacak ve dolarizasyon artacaktır. Düşük faiz politikasının tetiklediği talep kanallarından gelen enflasyonist etki, yapışkanlık ve beklenti etkisi ve kredi büyüme eğilimi nasıl bertaraf edilecek. İçerideki dolarizasyonun geldiği seviye göz önüne alındığında döviz talebi üzerinden arz şoku yaratılmayacak mı? Kur geçişkenliğinin hem süresi kısaldı hem oranı arttı. İthalat fiyat geçişkenliği uzun vadeye yayıldı ve oranı yükseldi. Eğer kısa vadede önlemler alınmazsa enflasyonda yüzde 50'lerin geçilme ihtimali görünüyor. Cari açığı enflasyon yaratmadan düşürmenin yollarını bulmalıyız. Cari açık ile enflasyon arasında nedensellik ilişkisi bilimsel olarak yok.

İmkânsız üçlünün faiz ve döviz kuru unsurlarını birlikte kontrol etmeye kalkmanın maliyetini rezervleri eriterek, enflasyonu patlatarak ödedik, ödemeye devam ediyoruz. Şimdi de sıra üçlünün son ayağına geldi. İhracat bedellerinin yüzde 25'ini TCMB'ye zorunlu satışı bir tür sermaye kontrolü başlangıcı. Kur korumalı hesapların ödemeleri için hazinece ihraç edilecek tahvillerin Merkez Bankasınca bankalardan satın alınması yolu açılıyor. Bu tür uygulamalarla sorunları yaratanlar çözümün nasıl parçaları olacaklar.